

HRVATSKI *glasnik*

XXXV. godina, 27. broj

3. srpnja 2025.

cijena 300 Ft

Zrinski i danas povezuju narode

Croatiada 2025. – Likovni natječaj
6. i 7. stranica

Obljetnice rođenja i smrti Matije Petra
Katančiča
8. i 9. stranica

„Priroda govori – slušaj bojama“
13. stranica

„Hodočasnici nade“

Već osamnaestu godinu zaredom hodočasnici se okupljaju u marijanskom svetištu na santovačkoj Vodici u spomen na ukazanje i u čast Gospi Fatimskoj. Iz godine u godinu okupljaju se od svibnja do listopada svakog 13. dana u mjesecu, dakle šest puta. Ususret blagdanu Male Gospe od 2010. godine početkom rujna okupljaju se i bački Hrvati te prijateljske zajednice iz Hrvatske, Mađarske i Srbije.

U lipnju je gost bio biskup László Bíró, vojni ordinarij (2009. – 2021.) u miru, koji je u svojoj prigodnoj propovijedi u znaku Svete ili Jubilarne godine ukazao na nedostatak vjere, nade i ljubavi prema bližnjemu. Sve ono što je nekad proživljavalo čovjeka, danas je izgubilo vrijednost. Krajem prošle godine papa Franjo proglasio je Svetu godinu u izvanrednoj svetoj 2025. godini. Svetu godinu za Katoličku Crkvu uveo je papa Bonifacije VIII. u 1300. godini i zamislio da ona bude slavljena samo na početku svakog stoljeća. Uzor mu je bio židovski običaj da svakih 50 godina slave „godinu oprosta“ (šenat hajobel), što je zamišljeno doslovno i materijalno: svakih pola stoljeća dobar će vjernik oprostiti sve dugove svojim dužnicima. U Katoličkoj Crkvi ostala je nakana u molitvi Očenaš („...oprosti nam grijeha naše kao što mi opraštamo dužnicima svojim...“), a u Svetoj godini hodočasnicima u Rim bit će oprošteni svi grijesi. Stariji se još sjećaju Svete godine 1975. godine pod papom Pavlom VI. Papa Ivan Pavao II. od Uskrsa 1983. proglasio je izvanrednu Svetu godinu izbavljenja, na Duhove 1987. proglašena je Druga marijanska godina, a 2000. i redovita Jubilarne godina. Papa Franjo samo dvije godine nakon svojega izbora proglasio je 2015. izvanrednom Svetom godinom, a na Badnjak 2024. proglasio je redovitu Svetu godinu 2025. uz geslo „Hodočasnici nade“. Danas u svijetu prepunom krize, sukoba i ratova nada nam itekako nedostaje, potrebna nam je više nego ikad. Na nama je vjernicima da hodočastimo u Rim, ali i u druga mjesta kako bismo svojom vjerom i dobrotom učinili nešto protiv zla, a za mir među ljudima.

Dodajmo kako će u znaku Svete godine 2025. na santovačkoj Vodici 13. rujna biti veliko hodočašće Kalačko-kečkemet-ske nadbiskupije, a misu će prikazati nadbiskup dr. Balázs Ábel.

S. B.

GLASNIKOV TJEDAN

„Mladići koji žive u inozemstvu i nisu upisani u vojnu evidenciju dužni su se prijaviti nadležnom konzularnom uredu Republike Hrvatske do 29. godine života.“

Rođena sam prije šezdesetak godina, žensko sam, i upravo zato nisam bila vojni ročnik kad sam postala punoljetna. Moji kolege iz razreda i sa studija – muškarci – tad su dobivali pozive za služenje. Mnogi su od njih poslije sudjelovali i na bojišnicama Domovinskog rata.

Kao majka dvojice sinova s radošću sam dočekala ukidanje obveznog vojnog roka koji je bio na snazi desetljećima nakon Drugog svjetskog rata. Moj otac, doduše, još uvijek s toplinom govori o svojoj dvogodišnjoj vojnoj službi i opisuje to razdoblje kao vrijeme lijepih uspomena i korisnih znanja. Tko zna kako je to zaista bilo.

Kad sam se udala, strahovala sam da bi moj suprug mogao biti pozvan na služenje ostatka obveznog roka. Naime, kao student koji je studirao izvan Mađarske imao je povlasticu da prije studija odsluži 10 i pol mjeseci, a ostatak od 6 mjeseci trebao je odraditi nakon završetka studija. Taj poziv, međutim, nikada nije stigao. Možda se jednostavno izgubio u evidenciji, a možda je tako jer je i mene doveo u Mađarsku.

Ovih je dana u Republici Hrvatskoj otvoreno javno savjetovanje o ponovnom uvođenju obveznog služenja vojnog roka koji je ukinut 2008. godine. Usvajanje zakonskih izmjena planirano je za rujna ili listopada, a odmah nakon toga kreće upućivanje poziva novacima i obavljanje zdravstvenih pregleda. Prema planovima, riječ je o otprilike 20 000 mladih.

Kako je objašnjeno, razlog su promijenjene globalne geopolitičke i sigurnosne okolnosti, sve češće klimatske promjene, elementarne nepogode i drugi izazovi. Cilj je obučiti ročnike osnovnim vojnim vještinama i snalaženju u kriznim situacijama te popuniti djelatni vojni sastav i pričuvu. Prvi ročnici u vojarne bi trebali stići već početkom siječnja 2026. godine. Procjenjuje se da će trošak vojne obuke iznositi oko 20 milijuna eura godišnje, a civilne oko 15 milijuna.

Prema provedenoj anketi, među 12 000 ispitanika 62 % njih podržava uvođenje temeljnog vojnog osposobljavanja, a 67 % izjavilo je da će se odazvati ako dobiju poziv.

Vojna obveza sastoji se od novačke obveze, temeljnog vojnog osposobljavanja te, za one koji se pozivaju na priziv savjesti, civilne službe. Žene su izuzete i od novačke obveze i od vojne obuke. U vojnu evidenciju upisuje se svaki državljanin Republike Hrvatske kad navrší 18 godina, a na obuku se upućuje u godini kad

navrší 19. Iznimno, na obuku se mogu uputiti i stariji – do 30. godine života. Obuka se može odgoditi do 29. godine ako je osoba na studiju, a sportašima se omogućuje jednogodišnja odgoda zbog natjecanja na svjetskim i europskim prvenstvima.

Mladići koji žive u inozemstvu i nisu upisani u vojnu evidenciju dužni su se prijaviti nadležnom konzularnom uredu Republike Hrvatske do 29. godine života. U slučaju neodzivanja na poziv izdaje se nalog policiji za prisilno dovođenje, a predviđena je i novčana kazna u iznosu od 250 do 1320 eura. Nakon primitka poziva novaci se upućuju na zdravstveni pregled kako bi se utvrdila njihova sposobnost za vojnu službu.

Obuka će trajati dva mjeseca i provodit će se u vojarnama u Kninu, Slunju i Požegi, a pripremaju se i još tri lokacije: Dugo Selo, Beli Manastir i Benkovac. Ročnici će tijekom obuke primati 1100 eura neto mjesečno, a bit će im osigurani troškovi prehrane, prijevoza, dopusta i slično. Obuka će se računati u radni staž, a zaposlenima će prava iz radnog odnosa mirovati – ne mogu biti otpušteni zbog sudjelovanja u vojnoj obuci. Nezaposleni ročnici imat će prednost pri zapošljavanju u državnoj upravi te u jedinicama lokalne i područne samouprave.

Obuka uključuje rukovanje oružjem, kretanje, komunikaciju, zaštitu, reakciju, vojnu službu, tjelovježbu i bojno uvježbavanje – individualno i u skupinama. Ročnici će također imati psihološku pripremu za prijelaz iz civilnog u vojni život. Dnevni raspored predviđa buđenje u 6 sati i odlazak na spavanje u 22 sata, a jedini slobodan dan bit će nedjelja. Na jednog instruktora dolazit će deset ročnika.

Oni koji se pozovu na priziv savjesti mogu obuku odraditi civilno, i to na dva načina: u civilnoj zaštiti MUP-a tijekom tri mjeseca (svakodneвно) ili u lokalnim jedinicama prema mjestu prebivališta – četiri mjeseca po pet radnih dana tjedno u trajanju od osam sati dnevno.

Civilna obuka provodit će se u nastavnim središtima u Jastrebarskom, Bizovcu i Divuljama. I civilni ročnici primat će naknadu – nešto manju – uz osiguran smještaj, prehranu te radnu i zaštitnu odjeću. Svi koji budu sudjelovali, bilo u vojnoj ili u civilnoj obuci, bit će zdravstveno osigurani i imat će pravo na zdravstvenu zaštitu, obvezno osiguranje te naknadu u slučaju stradanja, oboljenja ili pogoršanja bolesti.

Branka Pavić Blažetin

X. HRVATSKA DRŽAVNA KOBASIJADA

Održano ocjenjivanje za ovogodišnju kobasijadu

U organizaciji Hrvatske državne samouprave te Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj X. Hrvatska državna kobasijada održat će se 13. rujna 2025. godine. Tijekom večeri nagradit će se najbolji proizvođači domaćih svinjskih poslastica u dvjema kategorijama: 1. kobasice, 2. salame (štifolder). Organizatori su pozvali sve zainteresirane proizvođače navedenih domaćih mesnih proizvoda iz svih hrvatskih regija u Mađarskoj da svoje proizvode (jedan komad) prijave i dostave do 31. ožujka 2025. godine.

Kako je Hrvatski glasnik izvijestila v. d. ravnateljica Kulturno-prosvjetnog centra i odmarališta Hrvata u Mađarskoj Gabi Kohut, 14. travnja u Hrvatskom klubu „August Šenoa” održano je ocjenjivanje pristiglih uzoraka kobasica i salama. Osim nje ocjenjivanje je nazočio i djelatnik centra Damir Solga te u ulozi domaćina voditelj Hrvatskog kluba „August Šenoa” Mišo Šarošac i djelatnik kluba Gabor Sigečan. Klub već godinama osigurava prostor i uvjete da bi ocjenjivanje proteklo u najboljem mogućem redu te pomaže djelatnicima centra. Ove godine četveročlani ocjenjivački sud – dva kuhara iz škole Miroslava Krlež: Davorin Bockovac i Lénárd Fischer, zatim profesor iz škole Miroslava Krleže Zoran Marjanović i Kukinčanin Đuro Tarađija – imali su zadatak kušati i ocijeniti 22 kobasice i 28 salama. Kako doznaje Hrvatski glasnik, ostvareni su lijepi rezultati. Najviše uzoraka prijavljeno je iz Podravine, Baranje, ove godine i mnogo uzoraka iz Bačke i Zale.

Branka Pavić Blažetin

Ocjenjivanje kobasica i salama

OÁTV

Na Državnom natjecanju osnovnoškolaca iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa (OÁTV), u organizaciji Narodnosnog pedagoškog obrazovnog centra (NPOK), učenici hrvatskih škola postigli su zapažene rezultate. Nakon pismenog dijela ispita u prostorijama Neprofitnog poduzeća za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost Croatica održan je finale Državnog natjecanja iz hrvatskoga jezika, književnosti i narodopisa na kojem se natjecalo dvadesetak učenika. Članove prosudbenog odbora – Mirjanu Karagić, Ladislava Romca i Stjepana Horvata – nazočnima je predstavio suradnik NPOK-a Tomislav Krekić.

Bojana Popović

U drugoj kategoriji (dvojezične škole) iz hrvatskoga jezika i književnosti natjecali su se učenici iz Budimpešte, Pečuha, Santo-va i Sambotela – njih petnaestak. Treće mjesto na ovogodišnjem OÁTV-u osvojila je Mia Vámos, drugo mjesto pripalo je Ružici Rác Szabó, dok je prvo mjesto zauzela Bojana Popović iz pečuške Hrvatske škole Miroslava Krleže.

Branka Pavić Blažetin

BUDIMPEŠTA – Svoju sjednicu 27. travnja održao je Odbor za narodnosti Mađarskog parlamenta s nekoliko važnih točaka dnevnoga reda.

Na sjednici su održane detaljne rasprave o prijedlozima zakona koji su bili na dnevnom redu plenarnih sjednica Parlamenta kao točke povezane s narodnostima.

Članovi Odbora iznijeli su vlastite prijedloge izmjena u vezi s dvama prijedlozima zakona, i to kako slijedi:

- ▶ u vezi s prijedlogom zakona broj T/11864 o središnjem proračunu Mađarske za 2026. godinu – Odbor predlaže povećanje potpore za djelovanje mjesnih i teritorijalnih narodnosnih samouprava za 30 %
- ▶ u vezi s prijedlogom zakona broj T/11923 o transparentnosti javnog života – Odbor predlaže da se članak 3. prijedloga zakona dopuni sljedećim novim stavkom: „Ovaj zakon ne primjenjuje se na narodnosne organizacije, narodnosne udruge i narodnosne zaklade u smislu Zakona CLXXIX iz 2011. o pravima narodnosti.”

Između ostaloga istaknuto je kako bi zakonsko uređenje anomalija oko namjenskih potpora te jasno definiranje odgovornosti za dostavu zapisnika u vladin ured trebalo provesti što je prije moguće, u skladu s postojećim mogućnostima.

Prema prijedlogu zakona broj T/11864 o središnjem proračunu Mađarske za 2026. godinu iznos potpore za djelovanje HDS-a, Ured i medije ostaje na razini iz 2025. godine – 316,3 milijuna forinti, kao i iznos potpore za djelovanje institucija u održavanju HDS-a (390,1 milijun forinti).

Branka Pavić Blažetin

U saboru održana tematska sjednica o nastavi hrvatskog jezika u inozemstvu

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu te Odbor za Hrvate izvan Republike Hrvatske održali su u četvrtak 24. travnja 2025. zajedničku sjednicu na kojoj se raspravljalo o temi „Hrvatska nastava u inozemstvu – stanje, izazovi, perspektive“.

Osim saborskih zastupnika, članova obaju odbora, u radu tematske sjednice sudjelovali su predstavnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih, Ministarstva demografije i useljeništva, Ministarstva vanjskih i europskih poslova, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Hrvatske matice iseljenika, Matice hrvatske, Nacionalne i sveučilišne knjižnice, Instituta za istraživanje migracija, Agencije za odgoj i obrazovanje te Instituta za hrvatski jezik.

Nazočnima se uvodno obratila predsjednica Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu Vesna Bedeković, koja je istaknula kako je ova sjednica, nakon već održane tematske sjednice o lektoratima hrvatskog jezika u inozemstvu, prilika da se raspravi o stanju, perspektivama i izazovima hrvatske nastave u inozemstvu. „Riječ je o zanimljivoj i bitnoj temi, kako za Hrvatsku tako i Hrvate izvan RH i hrvatsku manjinu u drugim zemljama“, kazala je Bedeković.

Dubravka Severinski, načelnica Sektora za hrvatsku nacionalnu manjinu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH (lijevo)

susret s Hrvatima u Brazilu te na potrebu mlađih generacija da nauče hrvatski jezik kako bi sačuvali svoj hrvatski identitet. „Bez jezika nema identiteta i zato je bitno vidjeti kako možemo unaprijediti i povezati se da uspješnije odradimo svoj posao“, kazala je Bušić.

ta, malo se govori u medijskom prostoru“, kazala je Ivanković. „Dopunska nastava hrvatskog jezika i kulture organizira se radi očuvanja nacionalne pripadnosti i povezivanja iseljeništva s matičnom zemljom. Ona omogućuje interkulturno obrazovanje i razvija dvojezičnost“, istaknula je. Dodala je kako nastava nije samo edukacijski projekt nego i strateško ulaganje u jačanje identiteta i jačanje veza s domovinom.

Kazala je kako se danas nastava hrvatskog jezika u inozemstvu izvodi prema Kurikulu hrvatske nastave u inozemstvu, a organizira se na nekoliko načina: u organizaciji Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih, kao nastava integrirana u obrazovni sustav države primateljice (koju organiziraju obrazovne vlasti te države), nastava koju organiziraju hrvatske zajednice i katoličke misije u inozemstvu... U državama u kojima živi hrvatska nacionalna manjina organizira se u sklopu redovitog obrazovnog sustava.

„MZOM organizira i financira hrvatsku nastavu potpuno ili djelomično u 22 zemlje, od toga u 11 zemalja EU-a i 11 izvan EU-a, a sustavom hrvatske nastave obuhvaćeno je oko 5300 učenika s kojima rade 92 učitelja“, navela je Ivanković. Upozorila je kako postoje i novi globalni i tehnološki izazovi, pa je potrebno pratiti potrebe iseljenika za obrazovanjem. Kao jedan od najvećih izazova istaknula je nedostatak kadra te naglasila kako ministarstvo čini sve što može da se motivira mlade ljude da se kandidiraju i javljaju na natječaj.

Dio sudionika tematske sjednice

Podsjetila je da je hrvatska nastava u inozemstvu poseban aspekt obrazovnog programa čiji je cilj očuvanje i razvoj hrvatskog identiteta namijenjen mladima i djeci koji žive u drugoj kulturnoj i jezičnoj sredini. „U procesu slabljenja veza s domovinom važno je da se djeca uključe u ovakve ili druge oblike pomoći, a tu važnu ulogu imaju naši učitelji, nastavnici i koordinatori koji se brinu o izvođenju nastave u inozemstvu.“

Predsjednica Odbora za Hrvate izvan RH Zdravka Bušić podsjetila je na nedavni

Državna tajnica Ministarstva znanosti, obrazovanja i mladih dr. sc. Iva Ivanković dala je kratak kronološki pregled razvoja nastave hrvatskoga jezika u inozemstvu – počevši od najstarije škole sv. Jeronima u Chicagu te škole kardinala Stepinca, također iz Chicaga, koja je 1973. postala prva organizirana hrvatska škola u Americi. Ondje se uči hrvatski jezik, povijest, zemljopis, glazba i plesovi.

„O nastavi hrvatskoga jezika u inozemstvu, koja je toliko bitna za identitet Hrvata,

Prof. Mijo Marić, ravnatelj Hrvatske maticе iseljenika, objasnio je na koji je način HMI angažiran u popularizaciji i promicanju hrvatskoga jezika kako bi se očuvao nacionalni identitet. Istaknuo je da su programi, i tradicionalni i moderni, usmjereni na mlade naraštaje, a da se za učenje jezika upotrebljava i komunikacijsko-informatička tehnologija, što općenito poboljšava kontakt s našim iseljeništvom. Predstavio je programe HMI-ja namijenjene očuvanju jezika i kulture – tečajeve, radionice, skupove, među kojima je najdugovječnija Mala škola hrvatskoga jezika i kulture namijenjena djeci od 9 do 14 godina koja žive i školuju se izvan RH. Ta škola postoji tridesetak godina.

Katica Lukač Brodač, Smiljana Zrilić, Zorica Prosenjak Matola i Mijo Marić

Sudionici tematske sjednice

Prof. Smiljana Zrilić iz Odjela za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta u Zadru govorila je o primjeru iz prakse, odnosno dugogodišnjoj suradnji Odjela s osnovnom školom iz Serdahela u Mađarskoj. Cilj je te suradnje bio očuvati hrvatski jezik kod Hrvata u Pomurju. Pojasnila je kako ta suradnja traje od 2002. godine, a s vremenom su u nastavu uključeni studenti Sveučilišta u Zadru, što je jako doprinijelo interesu djece za hrvatski jezik i kulturu. Spomenula je i monografiju o dvadesetogodišnjoj suradnji Odjela i OŠ iz Serdahela u kojoj su prikazani svi oblici te suradnje, što predstavlja bitan doprinos jačanju modela hrvatske nastave u inozemstvu.

U raspravu koja je uslijedila uključili su se i ostali predstavnici institucija, učiteljice hrvatske nastave iz inozemstva (mrežno) te članovi odbora.

Vanda Babić Galić, posebna savjetnica ministra vanjskih i europskih poslova, istaknula je iznimno dobru suradnju s Ministarstvom znanosti, obrazovanja i mladih te upoznala nazočne s tim da će se uskoro otvoriti lektorat Hrvatskog jezika u São Paulu, Hrvatska dopunska škola u Londonu (gdje postoji snažna akademska hrvatska zajednica) te lektorat hrvatskoga jezika u Tirani.

Dubravka Severinski, načelnica Sektora za hrvatsku nacionalnu manjinu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, istaknula je veliku potporu središnjeg ureda učenju hrvatskog jezika uz brojne programe, od osnovne škole do fakulteta. „Sve institucije imaju svoje programe i projekte, ali važna je sinergija“, istaknula je Severinski.

Ravnatelj Instituta za hrvatski jezik dr. sc. Željko Jozić (desno)

Ravnatelj Instituta za hrvatski jezik dr. sc. Željko Jozić kazao je da će Institut učiniti sve da se status nastavnika u inozemstvu poboljša, kao i njihov materijalni položaj. Najavio je i da Institut uskoro objavljuje rječnik za neizvorne i nasljedne govornike te da će kao član Vijeća za hrvatski jezik usmjeriti pozornost toga vijeća na nastavu hrvatskoga izvan RH.

Ravnateljica Instituta za istraživanje migracija dr. sc. Marina Perić Kaselj također je naglasila važnost sinergije znanstvenih i državnih institucija. Spomenula je Croaticumove stipendije, na koje su se najviše javili potomci Hrvata iz Južne Amerike, istaknuvši kako je u njima velik potencijal, no jezik je velik problem. „Jezik je bitan za integraciju za povratnike. Ako želimo da se usele npr. potomci Hrvata iz Južne Amerike koji su uglavnom visokoobrazovani, jezik im je prepreka za zaposlenje“, kazala je Perić Kaselj.

Državna tajnica Ministarstva demografije i useljeništa dr. med. Željka Josić istaknula je da postoje velike potrebe i u predškolskom obrazovanju za učenje hrvatskog jezika te je u interesu da se razradi program učenja hrvatskog jezika za predškolsku dob. „Program prof. Zrilić možda je jedan od modaliteta kako se može raditi i s predškolarcima, pa tako ohrabriti naše studente da i oni poučavaju djecu hrvatskom jeziku u inozemstvu“, kazala je Josić.

Nazočnima su se videopozivom obratile i nastavnice i koordinatorice nastave hrvatskog jezika u inozemstvu (iz Njemačke i Švicarske) te iznijele svoja iskustva i prijedloge. Rečeno je kako je iznimno važno da se za učitelje hrvatske nastave u inozemstvu uzmu osobe koje su iskusne u individualizaciji kurikula te osobe koje znaju kako se prilagoditi potrebama učenika. Ponovljeno je koliko je važno da se i djeca predškolske dobi uključe u nastavu te da se sačini adekvatan nastavni materijal za djecu kojima hrvatski nije prvi jezik (s obzirom na to da neka djeca dolaze iz miješanih brakova itd.).

Snimka sjednice dostupna je na YouTube kanalu internetske televizije Hrvatskog sabora na poveznici: <https://www.youtube.com/live/MEOFCoqq6WA>.

Pripremila: BPP

CROATIADA 2025. – LIKOVNI NATJEČAJ

U organizaciji Hrvatske državne samouprave i Hrvatske škole Miroslava Krležu 4. lipnja u Hrvatskom vrtiću, osnovnoj školi, gimnaziji i učeničkom domu Miroslava Krležu u Pečuhu održana je svečana dodjela nagrada ovogodišnjeg likovnog natječaja „Croatiada 2025.“

Zajednička fotografija

Prvu Croatiadu krajem devedesetih godina 20. stoljeća, kao i likovni natječaj, osmislio je pedagog i kulturni djelatnik Stipan Blažetin, tad predsjednik Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a. Prva likovna Croatiada održana je 1998. godine i otada se svake godine redovito priređuje. Stipan Blažetin svojedobno je osmislio cijeli sustav natjecanja Croatiada za učenike hrvatskih škola u Mađarskoj. Neka se natjecanja održavaju i danas, druga su s vremenom ugašena, a uvedena su i nova.

Najbolji u kategoriji 3. i 4. razreda sa svojim mentorima

Sretan je i predsjednik HDS-a Ivan Guban

gimnazije bila „Ilustriranje najdražeg hrvatskog književnog teksta po slobodnom izboru“. Radove je trebalo izraditi u formatu A4 ili A3, a uz svaki je trebalo priložiti opis crteža u pet do deset rečenica. Tehnika izrade nije bila zadana (kombinirana tehnika, kolaž, tuš, flomaster, akvarel i sl.).

Natječaj je bio podijeljen u šest kategorija: predškolski uzrast, 1. i 2. razred, 3. i 4. razred, 5. i 6. razred, 7. i 8. razred te gimnazijska kategorija. Ukupno su pristigla 202 rada od kojih je 50 nagrađeno. Sve pristigle radove vrednovala je nastavnica likovne umjetnosti Ester Šarkić. U svakoj su kategoriji nagrađena prva tri mjesta (ukupno 18 nagrada) te su dodijeljene 32 posebne nagrade. Istaknuto je kako pristigli radovi dokazuju da mašta, marljivost i radost stvaranja postoje u svim dobnim skupinama te da mogu rezultirati čudesnim ostvarenjima.

Emiliya Shutzmann –
Stjepan Jakševac: Trešnja

Suradnica Ureda HDS-a Eva Molnar Muić, zadužena za provedbu natjecanja, priredila je – kao i svake godine – prigodnu izložbu nagrađenih radova, a najbolji radovi bit će objavljeni u dječjem kalendaru za 2026. godinu.

U svojem je obraćanju Eva Molnar Muić naglasila: „Pri ocjenjivanju važno je uzeti u obzir povezanost rada s objavljenom temom jer to pokazuje je li djelo zaista nastalo

NAGRAĐENI:**KATEGORIJA VRTIČA**

1. mjesto: **Mátyás Galló** – HOŠUD
 2. mjesto: **Milan Zétény Simon** – HOŠIG
 3. mjesto: **Isabel Sofija Contreras** – HOŠIG

Posebne nagrade

Gábor Csicsor – HOŠUD
Mercédesz Schiszler – HOŠUD
Hanna Frányó – HOŠUD
Liza Vajda – Baja
Jelena Vizi – Baja
Emese Birkás – Baja
Áron Marton – Kerestur
Liza Rezsek – Kerestur

1. i 2. RAZRED

1. mjesto: **Zoltán Pável** – 2. r., OŠ Lukovišće
 2. mjesto: **Liliána Lénárt** – 2. r., OŠ Lukovišće
 3. mjesto: **Balázs Czine** – 1. r., OŠ Salanta

Posebne nagrade

Rebeka Kászonyi – 1. b, HŠ „MK”
Ármin Bojić – 1. r., HOŠUD
Mia Faragó – 2. r., OŠ Gara
Luca Kaczeus – 1. r., OŠ „KZ”, Serdahel
Anna Bottka – 1. r., OŠ „KZ”, Serdahel
Szofia Engelmann – 2. b, OŠ Mohač

3. i 4. RAZRED

1. mjesto: **Emilija Schuttmann**
 – 3. r., OŠ Lukovišće
 2. mjesto: **Vanessza Bogdán**
 – 4. r., OŠ Lukovišće
 3. mjesto: **Jázmin Magyar**
 – 4. r., OŠ „MMM”

Posebne nagrade

Tibor Peley – 4. r., HOŠIG
Hédi Farkas – 3. r., OŠ „NZ”, Kerestur
Árpád Andrasek – 4. r., OŠ „NZ”, Kerestur
Evelin Sánta – 3. r., OŠ „NZ”, Kerestur
Boglárka Somogyi – 3. r., OŠ „NZ”, Kerestur
Alex Répás – 4. r., OŠ „NZ”, Kerestur
Ármin Hasanović – 3. b, OŠ Mohač
Adél Németvarga – 3. b, OŠ Mohač

5. i 6. RAZRED

1. mjesto: **Zoltán Levente Erdei**
 – 6. r., OŠ Salanta
 2. mjesto: **Mira Vargovics**
 – 5. r., OŠ „NZ”, Kerestur
 3. mjesto: **Dorka Memon**
 – 6. r., HŠ „MK”

Posebne nagrade

Lana Valkai – 5. r., HOŠUD

Juliana Nagy-Sója – 5. r., HOŠIG
Natalija Bányai – 6. r., OŠ Lukovišće
Zalán Tóth – 6. r., HOŠUD
Gréta Guzmits – 5. r., OŠ Horpač
Vanda Horváth – 5. r., OŠ Kerestur

7. i 8. RAZRED

1. mjesto: **Piroska Hracza** – 8. r., HOŠIG
 2. mjesto: **Dora Mezei** – 7. r., OŠ Lukovišće
 3. mjesto: **Szabolcs Lakatos**
 – 7. r., OŠ Lukovišće

Posebne nagrade

Ramona Bogdán – 7. r., OŠ Lukovišće
Gréta László – 8. r., OŠ Lukovišće
Gábor Czine – 7. r., OŠ Salanta
Gréta Bedő – 8. r., OŠ „KZ”, Serdahel

GIMNAZIJA

Posebne nagrade

Betta Bobány – 9. r., MK
Mira Mogyorósi – 10. r., MK
Lilla Bengyeszko – 9. r., HOŠIG

Najbolji u kategoriji 7. i 8. razreda

Iako za ovu prigodu. Iako priznajemo vrijedne radove koji ne obrađuju zadanu temu, oni ipak ne mogu biti nagrađeni. Uzimali smo u obzir sljedeće kriterije: kreativnost, kvaliteta primijenjene tehnike, upotreba boja, raspored i ritam likovnih elemenata, proporcionalnost, cjelokupni dojam te preciznost izvedbe. Radovi izrađeni temperom tehnički predstavljaju veći izazov, stoga su u ocjenjivanju dobili posebnu pozornost. Ipak, mnogi crteži izrađeni tehnikom drvenih bojica svojom iznimnom detaljnošću i pažljivošću znatno su nadmašili i naslikane radove. Grafički crteži izrađeni grafitnom olovkom također su se pokazali vrijednima zbog svoje profinjenosti i jasnoće izraza.

Najbolji u kategoriji gimnazija

Iako ih je bilo teže istaknuti uz radove u boji, među njima se našao i jedan koji je zaslužio posebnu nagradu.”

Boglárka Somogyi – Stipan Blažetin: Pomurje

Nazočne je u ime organizatora i domaćina prigodnim riječima pozdravila ravnateljica Hrvatske škole Miroslava Krležu Janja Živković Mandić. Slijedilo je otvorenje izložbe pod nazivom „Moj vrtić” i „Ilustriranje najdražeg književnog teksta”. Izložbu je biranim riječima otvorila zamjenica predsjednika HDS-a Angela Šokac-Marković. Potom je uslijedilo proglašenje rezultata i dodjela nagrada. Nagrade je uručio predsjednik HDS-a Ivan Guban, a opise radova čitala je Eva Molnar Muić.

Branka Pavić Blažetin

U Budimpešti obilježena 200. obljetnica smrti i 275. obljetnica rođenja Matije Petra Katančića

Prema ideji dr. sc. Dinka Šokčevića u organizaciji Hrvatske samouprave Budimpešte i Hrvatske samouprave Novoga Budima upriličena su dva događanja u budimpeštanskom Mađarskom narodnom muzeju kojima se dostojno obilježila 200. obljetnica smrti i 275. obljetnica rođenja Matije Petra Katančića. To su izložba „Umjetničko blago mjeseca: Svakom narodu na njegovu jeziku” i međunarodna spomen-sjednica za Matiju Petra Katančića.

Izložbu je svečano otvorio mađarski ministar javne uprave i regionalnog razvoja Tibor Navracsics

Otvorenje izložbe „Umjetničko blago mjeseca: Svakom narodu na njegovu jeziku”

U Salonu Széchényi Mađarskog narodnog muzeja 13. svibnja 2025. otvorena je izložba „Umjetničko blago mjeseca: Svakom narodu na njegovu jeziku”.

Izložbu je svečano otvorio mađarski ministar javne uprave i regionalnog razvoja Tibor Navracsics, a pozdravnim govorom prisutnima se obratio i glavni ravnatelj Mađarskog narodnog muzeja dr. Gábor Zsigmond.

Tradicionalno događanje muzeja pod nazivom „Umjetničko blago mjeseca” ovaj put nije izložilo primjerak iz svoje arhive. Izložba je predložila prvi tiskani i cjeloviti prijevod Svetog pisma na hrvatski jezik u prijevodu Matije Petra Katančića.

Narodni muzej posudio je prvi tiskani cjeloviti prijevod Svetog pisma na hrvatski jezik u prijevodu Matije Petra Katančića od franjevac. Prijevod se inače čuva u knjižnici Franjevačkog samostana na Aveniji Margit (Margit krt.) s ostalom Katančićevom ostavštinom. Dr. sc. Dinko Šokčević prisjetio se: „Prvi put ondje sam vidio Katančićev prijevod kad sam snimao dokumentarac o djelatnosti bosanskih franjevaca u Mađarskoj, još 1992. godine. Katančić je poznat lik opće kulturne povijesti Hrvata koji povezuje Mađarsku i Hrvatsku.”

Katančić je rođen u Valpovu, ali se školovao podjednako i u Mađarskoj i u Hrvatskoj. Radio je u Osijeku, Zagrebu, Budimu i postao sveučilišni profesor u Pešti. Od 1800. godine, otkad je umirovljen, živio je u franjevačkom samostanu – prvo u Pešti i od 1809. pa do smrti u Budimu. Prema riječima dr. sc. Dinka Šokčevića, nije slučajno da je taj prijevod Biblije nastao u Budimu jer je u 18. stoljeću ondje djelovao Bošnjačko-hrvatski kulturni krug ili Budimski krug hrvatskih franjevačkih pisaca, koji je vrlo važan u pogledu cjelovite kulturne povijesti Hrvatske i Hrvata. Nije riječ samo o lokalnoj kulturnoj zajednici, Budimski krug hrvatskih franjevačkih pisaca pisao je istaknuta djela poput njihove jezične reforme. Početkom 18. stolje-

TRENUTAK ZA PJESMU

Vinobera u zelenoj Molbice dolini, prikazana vilam samoborskim

O zelena gorice Molbice, lipa, ugodna,
tebe štiju snašice, divice, gizda i plodna;
ti si svakoj divi mila, tebe želi svaka vila:
ti si dobrim vinom i sadom rodna.

U tebi je baščica, grančica kitna, zelena,
a po sridi travica, ljubica šumskog plemena;
oko tebe loza vita i gorica kano kita,
po tebi se diva šetka ljubljena.

Amo šumski mladići, ditići hode veseli,
š njima hitrih snašica, Nimfica kolo bit želi;
ufate se skladno skupa, stoji nogu lakih lupa,
Pan pribira svirku – “Hop!” Satir veli.

U kolu je Milica, Ljubica, sestrice mile,
izvan kola Danica, Ančica i druge vile;
tu Milica pismu piva, a Ljubica njoj odpiva,
Nimfe igru pismom uredno dile.

Strane Bakus mlađani, kićeni, na šest pardusa:
u ruci mu dvojica kupica sladkoga kusa,
na glavi mu grozdja vinčac, oko boku lista lančac,
kite kola grozdi lipog mirisa.

Pored Nimfa prolazi, njeg pazi sestra vesela,
slide Bake vijane, pijane, strumavog čela,
Satirim se podruguju, rukam, nogam podsprduju:
to gledaju vile, gledaju sela.

O zelena dolino, planino, lipa si dosti,
ti si kratke prilika, ti slika svita radosti,
S Bogom, vile, misto vaše! Spomente se pisme **naše!**
O Molbice, s Bogom, raju mladosti!

Matija Petar Katančić

ća Lovro Bračuljević predložio je pravopisno načelo „piši kako govoriš“, a Stjepan Vilov stvorio je hrvatsku abecedu koju su poslije bosanski franjevci upotrebljavali u cijelom 18. stoljeću. Katančićeva Biblija također je tiskana tom grafijom. Inače je baš u Budimu 1830. Ljudevit Gaj objavio svoju knjižicu („Kratka osnova hrvatsko-slavenskoga pravopisa“) kojom je reformirao hrvatski pravopis. Katančićeva Biblija objavljena je 1831. (zapravo zbog kašnjenja tiskare 1832. iako na izdanju piše 1831. godina). Treba naglasiti da je dva slova – *lj* i *nj* – stvorio Stjepan Vilov. Njih upotrebljavamo i danas, a ne Gajeve dijakritičke znakove.

Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić sa suradnicima, predsjednik HDS-a Ivan Guban, predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić, ravnateljica Croatice Timea Šakan-Škrilin, ravnateljica Instituta Liszt Zagreb Anna Mladenovics.

Spomen-sjednica za Matiju Petra Katančića

U Mađarskom narodnom muzeju 23. svibnja održana je spomen-sjednica u povodu 200. obljetnice smrti i 275. obljetnice rođenja Matije Petra Katančića – autora prvog tiskanog cjelovitog prijevoda Svetog pisma na hrvatski jezik.

Domaćini i uzvanici

Svečano otvorenje započelo je recitacijom Katančićeve pjesme „Mađarska lira“ („Magyar lant“) u izvedbi glumca Stipana Đurića na hrvatskom i mađarskom jeziku.

Pozdravnim govorima prisutnima su se obratili glavni ravnatelj Mađarskog narodnog muzeja dr. Gábor Zsigmond, veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić.

Znanstvenom spomen-sjednicom predsjedao je dr. sc. Dinko Šokčević, a osim njega na sjednici su izlagali: ravnatelj Instituta za povijest Centra za humanističke znanosti HUN-REN dr. sc. Antal Molnár (izlaganje „Sudbina prvog cjelovitog hrvatskog prijevoda Biblije: Bartol Kašić između isusovač-

Dio zainteresirane publike

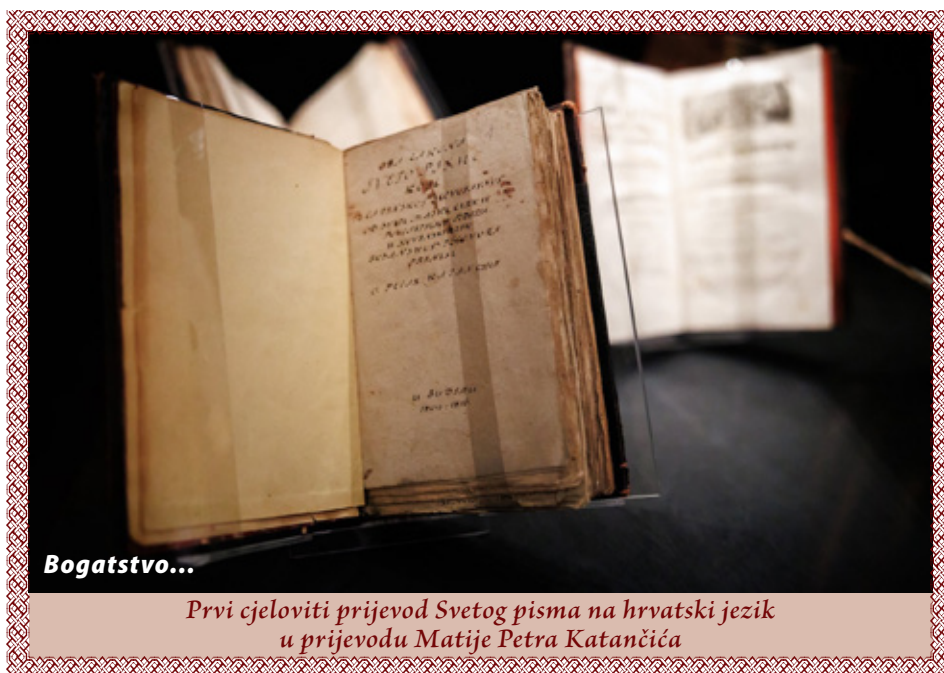
kog reda i Rimske inkvizicije“), dr. sc. Danijel Patafta s Katoličkog bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu („Visoke škole slavonskih i podunavskih franjevaca u Katančićevo vrijeme“), dr. sc. Dinko Župan iz Hrvatskog instituta za povijest („Vrednovanje Katančićeve baštine u Valpovu“). Iz Instituta za povijest Centra za humanističke znanosti HUN-REN izlagao je dr. sc. Dinko Šokčević („Sjećanje na Katančićevu baštinu u Hrvatskoj i među Hrvatima u Mađarskoj“).

Prema riječima dr. sc. Dinka Šokčevića, Katančić je preteča ilirskog pokreta, pokušao je na znanstveni temelj staviti ilirsku teoriju. Godine 1795. objavio je knjigu o podrijetlu Panonaca, tj. o podrijetlu jezika i literature Hrvata. „Kad je bio profesor u

Osijeku, jednom ga je prilikom primio car Josip II. i pitao ga tko je, a Katančić mu je odgovorio: ‘Ja sam Hrvat iz Valpova!’. To naglašavam jer ga u Srbiji pokušavaju svojatati proglašavajući ga samostalnim bunjevačkim piscem“, istaknuo je Šokčević.

Događanje je bilo dvojezično te su predavanja simultano prevedena na oba jezika. Budući da su na prethodnoj izložbi „Umjetničko blago mjeseca: Svakom narodu na njegovu jeziku“ nazočili samo istaknuti dužnosnici, nakon spomen-sjednice svi prisutni mogli su pogledati izložbu. Događanje koje je financirao Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske zaokruženo je uz domjenak i druženje.

Kršul • Foto: T. N. (Facebook)

Bogatstvo...

Prvi cjeloviti prijevod Svetog pisma na hrvatski jezik
u prijevodu Matije Petra Katančića

Narodnosno obiteljsko popodne u bajskom vrtiću na Vancagi

Narodnosni vrtić u Ulici Templom na Vancagi u Baji jedan je od dvaju bajskih vrtića u kojima se već desetljećima vrši odgoj i na hrvatskom jeziku. Početkom mjeseca, 9. svibnja, priređeno je već tradicionalno Narodnosno obiteljsko popodne.

Kulturni program, koji je u nazočnosti roditelja, baka i djedova te uzvanika održan u dvorištu vrtića, otvoren je izvođenjem bunjevačke himne „Kolo igra, tamburica svira“, a članovi vrtićke plesne skupine prikazali su bunjevački svatovac uz tradicionalne bunjevačke pjesme i plesove.

Nakon svatovca odgojiteljice su predstavile bunjevačku i šokačku narodnu nošnju. Program je završen zajedničkim velikim kolom vrtićaša, odgojiteljica i roditelja, a okupljeni su na kraju pogošćeni svatovskim kolačima.

Odgojiteljice su predstavile bunjevačku i šokačku narodnu nošnju

Kako nam je tom prigodom uz ostalo kazala voditeljica vrtića Milica Guban Pál, koja na Vancagi radi već 12 godina, u vrtiću imaju 89 polaznika u četiri vrtićke skupine, a svi polaznici sudjeluju i u odgoju na hrvatskom jeziku. S njima rade četiri hrvatske odgojiteljice: dvije Santovkinje (Danica i Ana), Anica iz Vancage i ona iz Gare, ujedno i voditeljica vrtića. Prema njezinim riječima, svi uče svakodnevno, čuju jezik, uče izraze, pjesme, pjesmice, brojalice. Uz to mnogo razgovaraju s djecom na hrvatskom jeziku. Djeca jako vole, a posebno

Voditeljica vrtića Milica Guban Pál s djecom

dinamika priređuju obiteljsko popodne jer je važno ne samo sudjelovati nego i pokazati roditeljima i okupljenima što rade u vrtiću, što znaju, što su naučili tijekom godine. Voditeljica je posebno radosna jer su i roditelji otvoreni za sve, i mađarski roditelji koji prihvaćaju i vole hrvatski jezik.

Roditelji prate program

Djeca su prikazala bunjevački svatovac

uživaju u probama za kulturne programe i vole plesati. Tako je bilo i sad za obiteljsko popodne, kad je čak 37-ero djece sudjelovalo u programu. S odgojiteljicama su izveli bunjevački svatovac. Već go-

Kako nam je zaključno kazala odgojiteljica Milica, iz velike skupine ove godine u školu odlazi 31 dijete, od jeseni će biti prvašići. Od toga osam ih se upisalo na hrvatski jezik. Budući da radi i u školi s prvašićima, ističe da je ove godine čak 20-ero prvašića učilo hrvatski jezik, što će nastaviti i u drugom razredu. Dobro je da je odgojiteljica i učiteljica u prvom razredu jer to djecu motivira da nastave s učenjem hrvatskoga jezika i u školi. Emotivno se povežu s odgojiteljicom, što je važno na toj prijelaznoj prvoj godini. Nedavno je bio upis u vrtić. U novu odgojnu godinu upisalo se 25 djece iz mjesta, ali ima ih i iz drugih dijelova grada.

Na kraju još doznajemo od voditeljice kako ih svake godine podupire Hrvatska samouprava Baje na čelu s Angelom Šokac-Marković kao i Kulturni centar bačkih Hrvata i ravnatelj Mladen Filaković. Materijalno ih podupiru, tako da mogu kupiti razne stvari – bojice, papire, ljepljivo i sve drugo što im je potrebno za rad s djecom. Na tome im od srca zahvaljuje.

S. B.

Energetska modernizacija Osnovne škole u Kemlji

Jedno od krila Osnovne škole u Kemlji prošlo je energetska modernizaciju. U tom dijelu škole provedena je izolacija, zamijenjena su prozorska stakla, a instalirani su i solarni paneli.

Obnovljeno krilo škole službeno je otvoreno 9. svibnja, a svečanosti su nazočili ministar poljoprivrede i saborski zastupnik István Nagy, predsjednica Njemačke samouprave Kemlje Mónika Hanaszek Kovács, predsjednica Hrvatske samouprave Kemlje Jucika Ronczai (Ronczai Jánosné), zastupnik Nijemaca u Mađarskom parlamentu Imre Ritter te načelnica Kemlje Gizella Eller.

Kemljanska škola u stalnoj obnovi

Ravnatelj škole Roland Csizmazia u svojem je govoru istaknuo kako je Osnovna škola u Kemlji, koja je od 2019. godine pod održavanjem Njemačke samouprave Kemlje, nekoliko puta doživjela važne obnove. Jedno od krila škole obnovljeno je prije uz iznos od nekoliko milijuna forinti, a sad su radovi obuhvatili i desni dio škole. Naglasio je da je ova škola jedinstvena jer se u njoj izvodi nastava na dva manjinska jezika – njemačkom i hrvatskom. Od 200 učenika 30 uči na hrvatskom, a 170 na njemačkom jeziku.

Svečani čin rezanja vrpce

iz EU-a omogućila su ne samo obnovu zgrade nego i ulaganje koje doprinosi stvaranju sigurnijeg, zdravijeg i ekološki osviještenog obrazovnog okruženja za djecu. Ostvarena je toplinska izolacija fasade i tavana, zamjena prozora i vrata te modernizacija grijanja.

zbog toga bila potrebna njegova potpuna zamjena. Krovna rekonstrukcija stajala je 27 milijuna forinti, od čega je 20 milijuna forinti osigurano iz energetske potpore Vlade Mađarske za 2024. i 2025. godinu. Preostalih 7 milijuna forinti posudila je Mjesna samouprava Kemlje.

Ministar poljoprivrede István Nagy istaknuo je koliko ovaj projekt doprinosi djeci i naglasio da je važno da učenici imaju uvjete za učenje u modernoj školskoj zgradi. Parlamentarni zastupnik Nijemaca u Mađarskoj Imre Ritter u svojem je obraćanju istaknuo da je broj institucija čiji su vlasnici i održavatelji manjinske samouprave trenutno 110, a proračun je za manjinske škole iznosio 24 milijarde forinti. Naglasio je da je cilj i jačanje obrazovanja na manjinskim jezicima. Hrvatski jezik i književnost predaje se u kemljanskoj školi u satnici predmetne nastave

Dio učenikoga programa

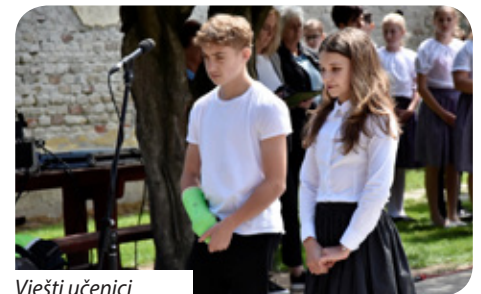

Ravnatelj škole naglasio je važnost podrške ne samo od strane dviju manjinskih samouprava u Kemlji (njemačke i hrvatske) nego i mjesne samouprave Kemlje, roditelja, roditeljskog vijeća te civilnih organizacija. U povodu ove obnove Udruga „Pélida“ prikupila je na dobrotvornom događanju 752 000 forinti i donirala ih za daljnje uljepšavanje škole.

Načelnica Gizella Eller, koja je i potpredsjednica njemačke manjinske samouprave Kemlje, zahvalila je svima koji doprinose prosperitetu škole. U 2022. godini uspješno su se prijavili na sredstva u okviru Programa „Széchenyi Terv Plusz“ te su dobili 51 milijun forinti za obnovu zgrade i postavljanje solarnih panela. Ova bespovratna sredstava

„Energetske i građevinske projekte izradila je tvrtka SM Építész Kft. iz Mosonmagyaróvára, dok je projekt solarnih panela pripremila tvrtka NRG Services Kft. Natječaj za izvođače proveden je prošlog ljeta, a iako je najbolja ponuda premašila iznos potpore za 6 milijuna forinti, radove je dobila tvrtka Szabó és Társa Belsőépítészeti Kft., dok su solarne panele instalirali Voro-Tech Kft. iz Dunaujvárosa“, rekla je načelnica.

Radovi su počeli u kolovozu, a u sklopu obnove zamijenjeni su prozori, provedena je modernizacija grijanja s ugradnjom geotermalnih kotlova i novih radijatora, a zidovi i stropovi su izolirani. Na glavnoj zgradi postavljeni su solarni paneli. Poslije se pokazalo da krov zahtijeva rekonstrukciju te je

Vješti učenici

(pet sati tjedno) uz jedan sat narodopisa, a učiteljice su Kornelija Hajdu-Kihut i Dora Megyimóri.

Obnovljenu zgradu blagoslovio je župnik Csaba Horváth.

Izvor: vaol.hu

Foto: István Bánhegyi

Izvarci na Virovskoj prkačijadi

Virovska prkačijada, prvi europski festival tradicijskih kolača u organizaciji Općine Virje, svečano je otvorena pod šatorom na Trgu Stjepana Radića. Jubilarno deseto izdanje festivala, održano 9. i 10. svibnja, započelo je Vrtičkom virovskom prkačijadom i Malom virovskom prkačijadom – natjecanjem djece iz vrtića i osnovnih škola, kao i kulinarskim *showom* popraćenim degustacijom specijaliteta.

Predsjednica Hrvatske samouprave Izvara Klara Kovač

TUHELJSKE TOPLICE

U organizaciji Krapinsko-zagorskog ogranka Društva hrvatskih književnika, Turističke zajednice Biser Zagorja i Kulturnog centra Klanjec 6. lipnja na terasi Restorana dvorca Mihanović u Tuheljskim Toplicama održan je Međunarodni pjesnički festival „Himna riječi“. Pjesnički susret održan je u sklopu niza programa pod nazivom „Zagorje Domovini“ koji su se odvijali od 6. do 13. lipnja u čast hrvatskomu književniku, pravniku i diplomatu Antunu Mihanoviću, i to u znaku 190. obljetnice objavljivanja stihova himne „Hrvatska domovina“. Ona je krajem 19. st. postala hrvatska himna.

Stihove nadahnute domovinom, jezikom i baštinom govorilo je petnaestero pjesnika iz Slovenije, ogranka Društva hrvatskih književnika: Ladislav Prežigalo, Aleksandar Horvat, Tomislav Marijan Bilosnić, Vera Grgac, Marija Hlebec, Ljubica Ribić i Božidar Brezinšak Bagola te Hrvati izvan domovine: Robert Hajsan iz Austrije i Šandor Horvat iz Mađarske.

Posjetitelji su uz rečeno imali priliku doživjeti i umjetničku čaroliju akademskog slikara Stjepana Đukića Pište uz glazbenu pratnju pijanista Jurice Vugreka.

U natjecanju u pripremi podravskih prkača prema izvornim recepturama sudjelovalo je 30 udruga žena. I ove je godine na Virovskoj prkačijadi sudjelovala ekipa Hrvatske samouprave Izvara predvođena predsjednicom samouprave Klarom Kovač. Bogati program ponudio je i predavanja, degustacije te stručne radionice. Uz Izvarke ove su godine na Virovskoj prkačijadi sudjelovale i žene iz gradića Nagybjajoma.

Općina Virje postala je središte slatkih okusa i mirisa, tradicije i zajedništva. Uz domaće majstore slatkoga na desetoj jubilarnoj prkačijadi sudjelovali su i vrhunski slastičari iz Austrije, Bosne i Hercegovine, Italije, Izraela, Jordana, Mađarske i Slovenije koji su predstavili deserte iz svojih zemalja.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Organizatori

„PRIRODA GOVORI – SLUŠAJ BOJAMA”

Međunarodni likovni natječaj spojio *pop-art* i Dan planeta Zemlje

U Osnovnoj školi „Mate Meršić Miloradić” u Sambotelu 13. svibnja 2025. svečano je obilježen završetak međunarodnog likovnog natječaja pod nazivom „Priroda govori – slušaj bojama”. Događanje koje je oduševilo sve prisutne okupilo je mlade likovne talente iz različitih krajeva Hrvatske, ali i učenike domaće škole iz Sambotela.

Autorica i inicijatorica natječaja bila je učiteljica likovne kulture Tea Stjepić, koja je ovom prilikom istaknula kako je iznimno ponašna na velik odaziv i kvalitetu radova:

„Oduševljena sam brojem pristiglih radova, kreativnošću učenika i entuzijazmom njihovih mentora. Iako smo i prije raspisivali slične natječaje, ovo je prvi put da je on bio međunarodnog karaktera. To nas posebno veseli.”

Sudjelovali su učenici osnovnih škola iz Osijeka, Novog Marofa, Karlovca, Čazme, Našica, Šibenika, Rijeke, Zagreba, Klinča Sela, Novske, Mokošice, Kutine, Topuskog te, naravno, domaćini iz Sambotela.

POP-ART U SLUŽBI EKOLOGIJE

Tema natječaja bila je spoj *pop-art*a i ekološke osviještenosti, koja je osmišljena u povodu Dana planeta Zemlje. Inspiraciju za temu učiteljica Tea Stjepić pronašla je u radovima američkog umjetnika Roya Lichtensteina, jednog od najpoznatijih predstavnika *pop-art*a, čiji upečatljiv stil učenicima omogućuje slobodno izražavanje, ali i snažnu poruku.

„Htjeli smo spojiti vizualno snažan i djeci zanimljiv umjetnički pravac s važnom temom očuvanja prirode. *Pop-art* zbog svoje komunikativnosti idealan je za izražavanje ekoloških poruka”, poručila je učiteljica.

Tehnika izrade bila je slobodna uz uvjet da rad bude prepoznatljivo nadahnut *pop-art* estetikom. Pristigli radovi pokazali su iznimnu maštovitost, likovnu zrelost i snažan ekološki angažman, što je posebno dojmilo članove stručnog žirija – učiteljice škole domaćina.

DODJELA PRIZNANJA I TELEVIZIJSKA REPORTAŽA

Svečana dodjela zahvalnica i nagrada održana je u školskoj auli uz nazočnost učenika, mentora, roditelja i predstavnika lokalne zajednice. Program je snimila i sambotelska televizija, čime se dodatno istaknuta važnost događanja.

Natječaj je bio podijeljen u dvije kategorije: učenici od 1. do 4. razreda te od 5. do 8. razreda.

POBJEDNICI PO KATEGORIJAMA

1. – 4. r.

1. mjesto: I. B., Čazma
2. mjesto: L. V., Sambotel
3. mjesto: N. J., Šibenik

5. – 8. r.

1. mjesto: A. D., Topusko
2. mjesto: D. T., Vép
3. mjesto: E. N., Vép

Posebne nagrade osvojile su učenice P. R. iz Zagreba i K. Ž. K. iz Karlovca. Nažalost, neki su radovi zakasnili, ali su zbog izvrsnosti zaslužno osvojili posebnu nagradu: L. R. iz Rijeke, T. K. i L. A. J. iz Zagreba.

Učenica L. V., koja je osvojila drugo mjesto u mlađoj kategoriji, izjavila je:

„Jako sam iznenađena što sam osvojila drugo mjesto jer je pristiglo mnogo radova i to nisam očekivala. Željela bih poručiti svima da moramo čuvati naš planet Zemlju.”

„Ponosni smo što smo domaćini ovako kreativnog i vrijednog projekta. Djeca su svojim radovima pokazala ne samo likovni talent nego i svijest o važnim temama koje nas sve dotiču”, istaknula je ravnateljica škole Edita Horvath-Pauković.

U emotivnom trenutku završne svečanosti učiteljica Tea Stjepić posebno je zahvalila i svojem nekadašnjem mentoru s fakulteta, profesoru Saši Živkoviću iz Zadra, koji ju je svojim znanjem i pristupom snažno obilježio kao likovnog pedagoga.

Edita Horvath-Pauković

ZRINSKI I DANAS POVEZUJU NARODE

Na dan rođenja Nikole Zrinskog VII., 3. svibnja, u prekrasnom prirodnom okolišu kod jezera Gebart (blizu Jegerseka) oživio je hrvatski ban, vojskovođa i pjesnik u hrvatsko-mađarskoj scenskoj igri pod naslovom „Zrinjijada“. Za putovanje u prošlost pobrinula se Hrvatska samouprava Jegerseka kao organizator, a u scenskoj igri brojne udruge i pojedinci iz Mađarske, Hrvatske i Slovenije. Scenografiju je osmislila predsjednica Udruge Zrinskih kadeta iz Kerestura Anica Kovač, a na kajkavski dijalekt prenijela ju je dr. Erika Rac. Amaterski glumci, članovi povijesnih postrojbi, djeca iz Kerestura, glazbenici i plesači u kostimima povijesnog razdoblja dočarali su doba Zrinskih. Zrinjijada je bila jedna od prvih većih priredaba novoutemeljene Hrvatske samouprave Jegerseka koja ubuduće želi ojačati hrvatsko-mađarske veze u sjedištu županije.

Autorica scenarija Anica Kovač i predsjednica Hrvatske samouprave Jegerseka dr. Enikő Kovač

Janjičari s djecom

Kao i brojne priredbe povezane s velikaškom obitelji Zrinskih, i Zrinjijada je nastala u želji da se uspomena na Zrinske održi sve do danas, a i nadalje. Sveučilište za nacionalnu obranu „Nikola Zrinski“ u Budimpešti, koje danas djeluje u okviru Sveučilišta javne službe, mnogo je doprinijelo tomu da se istražuje povijest Zrinskih u suradnji sa znanstvenicima iz Mađarske i Hrvatske. Sveučilište desetljećima surađuje s mnogim udrugama koje njeguju spomen na Zrinske, tako i s keresturskom Udrugom Zrinskih kadeta, Zrinskom gardom Čakovec i drugim partnerima. Udruga Zrinskih kadeta iz Kerestura prošle godine postavila je na pozornicu scensku igru o životu Nikole Zrinskog koja je prikazana u Keresturu također na dan njegova rođenja.

Predsjednica Hrvatske samouprave Jegerseka, ujedno i zastupnica HDS-a, dr. Enikő Kovač podrijetlom je iz Kerestura i od samog utemeljenja samouprave surađuje s pomurskim naseljima, tako je i došla ideja da se scenska igra predstavi i u Jegerseku. Budući da je Nikola Zrinski bio i župan cijele županije, željeli su ga se prisjetiti upravo na taj način. „Mi Hrvati koji živimo u gradu malo smo urbanizirani, nažalost gubimo znanje hrvatskoga jezika jer mnogi od nas na radnim mjestima govorimo mađarski ili engleski jezik, a veći dio dana provedemo na poslu. Željeli smo priredbu na kojoj je vidljiva tradicija povezivanja i suradnje naših naroda, što je već prije tri stoljeća ostvario Nikola Zrinski njegujući i poštujući kulturu susjednih naroda. Dvojezična scenska igra

Zrinjijada predstavlja upravo to – u njoj sudjeluju ljudi s tromede i u tome joj je snaga i vrijednost, a prilika je i za vježbanje jezika. Ovdje su glumci amateri iz Hrvatske i Mađarske, svirači iz Slovenije, članovi povijesnih postrojbi iz raznih mjesta i da ne nabrajam dalje. Veseli nas i to da se okupio lijep broj ljudi da pogledaju predstavu. Među našim je planovima i to da s drugim hrvatskim udrugama utemeljimo putujuće hrvatsko amatersko kazalište kako bismo i tako njegovali hrvatski jezik, kulturu i tradicije“, rekla je predsjednica dr. Enikő Kovač.

Nikola Zrinski na sceni

Zrinjijada u sebi nosi posebne vrednote i okuplja društva i pojedince iz triju zemalja te iz raznih hrvatskih regija Mađarske kako bi zajedno stvarali nešto vrijedno,

U borbi

jačali prijateljstvo među narodima. U rad amaterske kazališne skupine rado se uključio dr. Franjo Pajrić iz Koljnofa sa svojom ekipom i primio se uloge naratora. „Čuli smo za ovu predstavu i kao nje-

bit, veliki čovjek doći će na svit! Ispjevano bude svakom da zna, da čuje i ov kusić od početka do kraja napamet zna...”

Scenska igra u sedam činova obradila je život Nikole Zrinskog s najvažnijim njegovim postajama s povezivanjem brojnih ljudi i sa spektakularnim glumačkim kostimima, duhovitim epizodama, plesovima, igrama i otmicom djece, pucaњem iz pušaka i topova. Za glavnu ulogu pripremio se Međimurac, učitelj iz Kotoribe Robert Katanec, koji se smatrao počašćenim time što je mogao glumiti upravo velikana. „Ova

njoj brojni pojedinci i društva: narator (dr. Franjo Pajrić), Nikola Zrinski (Robert Katanec), supruga Nikole Zrinskog (Mária Balogh Sánta), pripovjedači uz glazbu (Akos Havaši i Krunoslav Lajtman), Juraj Zrinski (József Czapári) i njegova supruga (Tünde Horváth), sluškinje (Biserka Tátrai Kis, Snježana Matoš, Margit Mirić), kapetan (Ferencz Salamon), Petar Zrinski (Jožo Hanš). U scenskoj igri sudjelovali su i Gábor Füstös, Géza Kámán, Bálint Orosz, András Vörös, Zrinski kadeti, Tamburaški sastav „Mantraši” iz Slovenije, a pomogli su i učenici i djelatnici mjesne Osnovne škole „Nikola Zrinski”, djelatnici partnerskih škola iz Kotoribe i Draškovca, Dobrovoljno vatrogasno društvo iz Kerestura, Povijesna postrojba „Thúry Vitézlő Oskola”, Udruga „Thúry Toportyánok”, kapetan i poručnici utvrde Siget, Udruga Zrinskih kadeta iz Kerestura, Udruga „Gölbasi Vitézei” iz Tate. Materijalna sredstva za program osigurale su Hrvatska samouprava

U ulozi naratora dr. Franjo Pajrić

govatelji hrvatske prošlosti željeli smo se uključiti i mi. Inače, Nikola Zrinski imao je osobnog savjetnika Istvána Vitnyédya, koji je bio parlamentarni izaslanik Šoprona. Nikola Zrinski dosta je toga učinio i za Šopron, pa ga se grad sjeća s jednom spomen-pločom. Mislim da je jako lijepo to da na ovoj priredbi ima nas iz triju država. Zbog razdaljina stigli smo samo ovaj put probati zajedno, ali bez obzira na to, sve je spontano i lijepo, čast nam je ovdje biti u Jegerseku. Ovdje već imamo i našu hrvatsku samoupravu i nadam se da će još biti prilika za suradnju u sličnim takvim projektima”, rekao je dr. Franjo Pajrić, predsjednik Hrvatske samouprave Šoprona i zastupnik HDS-a, a zatim je počeo pripovijedati kao narator. „U kraljevo ime na znanje se daje! Svakom živom se naznani, da se proročanstvo ispunilo i mora tak

multikulturalnost koja nas je ujedinila u liku Nikole Zrinskog stvarno je zapanjujuća. U tim prilikama nađe se zajednički jezik i ništa nije teško. Mislim da se ne smiju zaboraviti ovakve važne povijesne ličnosti, one su dio našeg identiteta. O njima trebaju svi znati jer, da se nisu izvojevale takve bitke u to vrijeme, pitanje je gdje bismo danas bili”, rekao je učitelj nakon odigrane uloge.

Vrlo pokretne scene u koje su utkani plesni elementi i tamburaška glazba te kajkavsko narječje doista su poveli publiku u doba Nikole Zrinskog, a zatim je vratili u sadašnjost u kojoj se njeguje nasljeđe Zrinskih: ljubav prema domovini, ponos na svoje korijene i poštivanje drugih naroda i kultura.

Kako bi nastala ova scenska igra, mnogi su dali svoj doprinos. Sudjelovali su u

Glumice iz Hrvatske: ravnateljica OŠ iz Kotoribe Snježana Matoš i ravnateljica OŠ Draškovec Margit Mirić

Jegerseka, Hrvatska samouprava Zalske županije, Hrvatska samouprava Kerestura, Savez Rákóczi iz Jegerseka i Dobrovoljno vatrogasno društvo Kerestura te mnogi drugi.

Beta

U Skradinu održana Četvrta kulturološka škola

Mladi Hrvati iz Gradišća i Mađarske u posjetu Hrvatskoj

Četvrta kulturološka škola u organizaciji Ogranka Matice hrvatske u Skradinu završena je obilaskom kulturnih znamenitosti grada Zadra i predavanjem dr. sc. Radomira Jurića „Zadar – kulturni biser na dlanu“.

I ove godine polaznici su bili studenti iz hrvatske dijaspe, ovoga puta uglavnom iz Gradišća i Mađarske. Tijekom četverodnevne škole studenti su uz stručno vodstvo dr. sc. Branke Grbavac iz Zavoda za povijesne znanosti HAZU-a u Zagrebu i dr. sc. Marinka Šiška, predsjednika Ogranka MH-a u Skradinu, obišli niz lokaliteta i mjesta važnih za hrvatsku srednjovjekovnu, ali i ostalu povijest. Iz Mađarske su sudjelovala četiri studenta: Borbála Anna Labáth (ELTE – njemački i hrvatski), Kármén Kristóf (ELTE – ruski i hrvatski kao minor), Vencel Varjasi (Fakultet humanističkih i društvenih znanosti Pázmány) i Karmela Pajrić (Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu – Opatija).

Osim Zadra polaznici su obišli Šibenik i Skradin (gradove stare tri, dvije i jednu tisuću godina) te Drniš. Posjetili su arheološku zbirku u Skradinu, gradski muzej u Drnišu i Arheološki muzej u Zadru. Popeli su se na Bribirsku glavicu, drnišku Gradinu, tvrđavu sv. Ivana u Šibeniku, obišli crkvu Sv. Spasa na izvoru rijeke Cetine, Vrliku, crkvu svete Marije u Biskupiji i crkvu sv. Cecilije u Stupovima u Biskupiji.

Sve su to mjesta koja najčešće nisu na uobičajenim turističkim itinerarima turi-

stičkih agencija, a koja su iznimno važna za rano doba hrvatske povijesti, mjesta u kojima je trajao život od paleolitika do danas ili gdje su pronađeni dokazi o kristijanizaciji Hrvata ili su se zbili važni događaji iz naše prošlosti. Gradišćanci nisu odoljeli, pa su spontano u Meštrovićevoj crkvi sv. Marije sa sjajnom akustikom otpjevali jednu pjesmu i molitvu na gradišćansko-hrvatskom.

Osim tih kulturnih i povijesnih znamenitosti otišli su na slapove rijeke Krčić, odnosno izvor rijeke Krke, te izvor rijeke Cetine. Kulturološku školu podupire Središnji državni ured za Hrvate izvan Hrvatske i Šibensko-kninska županija, a namijenjena je studentima hrvatskih ili stranih sveučilišta na kojima studiraju studenti iz hrvatskoga

iseljeništa, izjavila je za Hrvatski glasnik sudionica škole Karmela Pajrić.

Škola je okrenuta zainteresiranoj publici svih uzrasta i razina obrazovanja, ali ponajprije studentskoj populaciji u zemlji i hrvatskom iseljeništvu. Škola je zamišljena kao višednevni program koji se sastoji od predavanja, radionica i terenskih obilazaka.

Cilj je upoznati sudionike s bogatom kulturnom tradicijom i naslojavanjima kultura na pojedinim iznimno važnim arheološkim nalazištima i lokalitetima u skradinskom i šibensko-kninskom kraju, ali i znatno šire, prostoru na kojem se nalazila ranosrednjovjekovna hrvatska država.

Pripremila: Branka Pavić Blažetin

Foto: Vencel Varjasi

Dan narodne nošnje u Kismányoku

U organizaciji Doma kulture i knjižnice u selu Kismányok, u Tolnanskoj županiji, 26. travnja održan je IV. Dan narodne nošnje i sajam „Tündérvrt“ (Vilinski vrt) uz sudjelovanje baranjskih Hrvata iz Katolja i Pogana, Nijemaca iz Tolnanske i Baranjske županije te brojnih drugih sudionika.

Mimohod folklorša i ljudi odjevenih u prekrasne narodne nošnje oduševio je sve mještane i posjetitelje koji su toga dana naravnatili u Kismányok.

Još jednom pokazalo se kako narodna nošnja i tradicija žive – kako one nisu prašnjave relikvije prošlosti nego zajednička radost koja i danas može povezivati ljude. Mimohod je obukao ulice u šarenilo boja i vesele zvuke.

Nakon svečanog otvorenja uslijedio je nastup pozvanih kulturnih društava i skupina. Na pozornici su se smjenjivale skupine

koje su plesom i pjesmom oživljavale njemačku, sekeljsku, šarokušku, bošnjačko-hrvatsku i moldavsku tradiciju.

Sajam Vilinski vrt bio je živopisan i pun života: obrtnici su izlagali rukotvorine, a na štandovima lokalnih proizvođača moglo se kušati sve – od sekeljskog punjenog kupusa do švapske lepinje. Ni djeci nije bilo dosadno: za njih su bili pripremljeni posebni programi i igre.

Branka Pavić Blažetin